

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä HOITO- JA HOIVAPALVELUT
Asumispalvelut

Palvelutasomääritykset ja myöntämisperusteet

1. SÄÄDÖKSET

Ohjaavat säädökset

- Sosiaalihuoltolaki (130/2014)
- Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/28.12.2012)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (743/1992)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi.
- STM:n julkaisuja 2013:11.
- Kotikuntalaki 201/1944

2. KÄSITTEET

Asumispalveluilla tarkoitetaan Sosiaalihuoltolain (130/2014) mukaisia asumispalveluja, joita järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät asumisen ja palvelut. Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista ja / tai kiireellistä apua.

Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito- ja huolenpito, toimintakyky ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateriat-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon terve on ympärivuorokautista. Palveluasumisyksikössä asiakas voi asua elämänsä loppuun saakka riittävän tuen avulla.

Sosiaalihuollon laitospalveluilla tarkoitetaan hoidon ja kuntouttavan toiminnan järjestämistä jatkuvaa hoitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste.

Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.

3. MYÖNTÄMISPERIAATTEET JA PALVELUTASOMÄÄRITYS

3.1 Asumispalveluiden piiriin hakeutuminen

Ennen asumispalvelun tarpeenarviointia muut mahdolliset keinot tukea asumista nykyisessä asumismuodossa tulee olla kartoitettu ja arvioitu. Iäkkään henkilön pitkäaikainen hoito ja huolenpito järjestetään ensisijaisesti hänen kotiinsa tai muuhun kodinomaiseen asuinpaikkaansa järjestettävillä sosiaali- ja terveyspalveluilla, jotka sovitaan sisällöllisesti ja määrällään vastaamaan iäkkään henkilön kulloisiakin palveluntarpeita (Vanhuspalvelulaki 14 §).

Asumispalvelupaikan saamisen edellytyksenä on, että asiakas on lähtökohtaisesti ollut laaja-alaisten kotiin annettavien palveluiden ja / tai omaishoidon tuen piirissä.

Asumispalveluiden piiriin hakeutuminen käynnistyy yhteydenotolla asiakasneuvontaan eli Ohjuriin, elleivät edellä kuvatut toimenpiteet ole poistaneet asumispalvelun tarvetta. Tuolloin asiakkaan palvelutarve sekä toimintakyky kartoitetaan käytössä olevilla toimintakyky-mittareilla (Ravai, MMSEii ja ADLiii). Ohjurin tekemän moniammatillisen toimintakykyarvion perusteella hoivakoordinaattori tekee päätöksen asumispalveluihin ottamisesta. Myöntämisperiaatteiden täytyessä asiakas hyväksytään asumispalveluihin. Muutoin tehdään kielteinen päätös ja asiakas ohjataan muiden palveluiden piiriin.

Sijoituksissa huomioidaan hakijan kokonaistilanne. Harkinnan perusteena ovat asiakkaan palvelutarve ja sen kiireellisyys sekä vapautuvat asumispalvelupaikat. Asiakkaalle myönnetystä asumispalvelupaikasta tehdään SAS-päätös. Asiakkaalla on oikeus saada hänelle myönnettyt muut kuin kiireelliset sosiaalipalvelut ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluttua päätöksen teosta (Vanhuspalvelulaki 18§).

Asiakkaan kieltäytyessä tarjotusta asumispalvelupaikasta, asia haetun palvelun osalta kuntayhtymän järjestämänä raukeaa. Kieltäytymisestä ja siitä seuranneesta asian raukeamisesta tehdään asiakirjamerkinnot.

Asumispalvelu voidaan myöntää myös määräaikaisesti.

Asumispalveluja tuotetaan kuntayhtymän oman toimintana, ostopalveluina ja palvelusetelillä (omaishoidon lakisääteiset vapaat). Halutessaan asiakas voi olla omakustanteisesti palveluiden piirissä.

Asiakas voi hakea asumispalvelua haluamastaan kunnasta (Sosiaalihuoltolaki 60 §, Kotikuntalaki 3 a§). Hakemus voidaan tehdä oman kotikunnan lisäksi enintään yhteen muuhun kuntaan. Asiakkaan asumispalvelun tarve arvioidaan yhdessä sen hetkisen kotikunnan kanssa. Toisesta kunnasta tulevaan palvelun hakijaan suhtaudutaan kuten kunnan muihinkin vastaavan palvelun hakijoihin.

Asiakkaan asumispalvelua arvioidaan säännöllisesti. Asiakkaan toimintakyvyn muuttuessa myös asumispalvelun tasoa ja paikkaa voidaan tarvittaessa muuttaa asiakkaan toimintakykyä ja palvelutarvetta vastaavaksi.

3.2 Asumispalveluiden myöntämisen perusteita eivät ole

- Asunnon epätarkoituksenmukaisuus
- Asiakkaan taloudellinen tilanne
- Tarkoituksenmukaisista palveluista tai apuvälineiden käytöstä kieltäytyminen
- Turvallisuuden vaarantuminen toisen henkilön käytöksen vuoksi
- Korkea ikä ilman toimintakyvyn vajausta
- Asiakkaan / omaisten epärealistiset toiveet tai toiminta asiakkaan asumisratkaisuihin (esim. asunnon irtisanominen) eivät ohita asetettuja kriteerejä
- Tilapäinen toimintakyvyn alentuma
- Kuntoutuksen/hoidon keskeneräisyys

3.3 Palveluasuminen

Asiakkaan toimintakyky on heikentynyt niin, että hänelle ei riitä säännöllisen kotihoidon antamat palvelut. Avuntarve on säännöllistä ja toistuvaa, mutta asiakas selviytyy yöaikaan

ilman henkilökunnan jatkuvaa läsnäoloa (tarvittaessa yöpartiökäynnit) ja pystyy pääsääntöisesti hälyttämään apua. Avuntarvetta on tyypillisesti ruokailun järjestämisessä, hygienian hoidossa, lääkehuollossa. Asiakas liikkuu itsenäisesti tai avun turvin. Hän tarvitsee hoitohenkilökunnan ohjausta, motivointia ja kannustusta omien voimavarojen käyttöön. Asukkailla on muistisairaus tai / ja sairauksista johtuvia fyysisiä toimintakyvyn rajoitteita. Lisäksi asukkailla voi olla sairauksista johtuvia psyykkisiä, sosiaalisia ja / tai turvallisuuteen liittyviä ongelmia.

Viitteellinen Rava on yli 3. Sijoituksessa huomioidaan asiakaan kokonaistilanne.

3.4 Tehostettu palveluasuminen

Edellä kuvattujen toimintakyvyn muutosten lisäksi asiakas tarvitsee runsaasti konkreettista apua mm. ruokailussa, hygienian hoidossa, lääkehuollossa sekä muissa päivittäisessä toiminnassa. Avuntarve on säännöllistä ja toistuvaa siten, että he tarvitsevat jatkuvaa yhtämittaista ympärivuorokautista hoivaa, huolenpitoa ja valvontaa. Asiakkaan toimintakyky on merkittävästi alentunut. Asiakas voi liikkua tai siirtyä itsenäisesti, apuvälineiden turvin tai 1-2 hoitajan avustamana. Asiakas voi olla myös vuoteeseen hoidettava tai hän voi olla saatohoitotilanteessa. Asukkailla on muistisairaus tai / ja sairauksista johtuvia fyysisiä toimintakyvyn rajoitteita. Lisäksi asukkailla voi olla sairauksista johtuvia psyykkisiä, sosiaalisia ja / tai turvallisuuteen liittyviä ongelmia.

Viitteellinen RAVA- arvo on yli 3,5. Sijoituksessa huomioidaan asiakaan kokonaistilanne.

3.5 Vanhusten perhehoito toimeksiantosopimuksella

Ikäihmisten, muistisairaiden tai pitkäaikaissairaiden lyhytaikaishoito tai pitkäaikainen hoito voidaan toteuttaa myös perhehoitona asiakkaalle, joka tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa, jota ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshoidon tarpeessa. Perhehoidon osalta noudatetaan erillistä perhehoidon toimintaohjetta.

3.6 Lyhytaikaishoito

Lyhytaikaisen hoidon tavoitteena on tukea asiakkaan kotona asumista. Se on tarkoitettu ensisijaisesti omaishoitajien lakisääteisiin vapaisiin. Lyhytaikaisen hoidon hoitojakson tavoitteena on kotona asumisen tukemisen lisäksi tukea omaishoitaja omaisen / läheisen hoitotyössä.

Lyhytaikaishoito on tarkoitettu myös asiakkaille, jotka akuutin ennalta- arvaamattoman elämäntilanteen vuoksi tarvitsevat kriisipaikkaa. Lisäksi asiakkaina ovat myönteisen ympärivuorokautisen asumisen ja hoidon palvelupäätöksen saaneet jonottavat, joille ei juuri sillä hetkellä pystytty osoittamaan vakituista asumispaikkaa ja jotka eivät pysty asumaan omassa kodissa odotusaikana.

4. ASUMISPALVELUJEN ASIAKASMAKSUT

Asumispalveluista peritään Yhtymähallituksen vahvistama asiakasmaksu.

- i RAVA™ on mittari, jolla arvioidaan ikäihmisen toimintakykyä ja avuntarvetta, jotta hänet voidaan hoitaa hänelle sopivimmassa hoitomuodossa.
- ii Mini-Mental State Examination (MMSE) on lyhyt muistin ja tiedonkäsittelyn arviointiin tarkoitettu ns. minitesti.
- iii Activities of Daily Living (ADL) mittarilla arvioidaan päivittäisistä perustoiminnoista selviytymistä eli kykyä peseytyä, syödä, pukeutua, käydä wc:ssä, liikkua sekä pidättää virtsaa ja ulostetta.